

P A N U :

"NÖÖMANNINRANNALTA" RUISKUHUONEENRANTAAN

Rakas (!) perheystävämme televisio näytteli perjantai-iltona kesäkuun 18:ntena Kolme korttella Oulua, jossa mitä melkoisen tutut oululaiset lähtivät liikkeelle "Nöömänninrannasta" ja päätyivät Ruiskuhuoneenrantaan. Oikein vanhat oululaiset ovat kyllä heti kärryillä, kun puhutaan "Nöömänninrannasta". Monelle nimi on muuten tuttu ja useimmilla alkaakin heti soida: "Oottako kuullu, ku' Oulun pojat... pomfillis-pom... Nöömänninrannalla ranstia joivat..."

Kyllä kai minäkin olen ehtinyt kuulla "Nöömännin" nimen jo viihervuosinani, mutta "Oulun pojat" sen ilmeisesti palautti ja juurrutti. "Nöömänninranta" oli nimeltään Plaanaojan suu, aivan toisella tavalla järjestetty venevalkama kuin nykyinen Kaupunginojan suupuoli. Talo, jota Neumanin taloksi mainitaan, seisoi Länsipitkäkadun (kartta 1854; nyk. Aleksanterinkatu) ja Ojakadun (nyk. Asemakatu) kulmatontilla ojan pohjoispuolella,

"Matteenoja" jököttää nyt sen tontin rajalla ja katselee Neumannille päin.

Kauan aikaa on ollut mielessä kysymys: kenen Neumanin mukaan talo ja valkama on saanut nimensä. Minulle on ollut tutuin arkkitehti Neumanin nimi, hänhän on piirtänyt mm. Teräksen talon ja todennäköisesti myös arkkitehtiosaston klvitalon, vanhan koulutalon, entisen Svendelinin kartanon. Hugo Neuman ei kuitenkaan koskaan asunut Oulussa, mutta hän oli merikapteeni John F. Petrellin vävy, ja Petrell omisti tontin Rantakatu 4—Pakkahuoneenkatu 2, jonka talot tuli tuhoisi 1882. Mahdoikohan sukulaissuuhde vaikuttaa siihen, että Neumanista tuli oululaisten arkkitehti! Turussa hän kuitenkin työskenteli toimien Turku—Toljala radan ratainsinööri. Oulussa ei hänen työnsä mennyt hukkaan, hän jätti meille katseltavaa sadaksi vuodeksi. Nämä tiedot saatuani ymmärsin, ettei

Neuman ollut asunut "Nöömännin" taloa, johon tiesin tervaporvari Karl Kivijärven lesken Erkki-poikansa kanssa muuttaneen 90-luvun alussa.

P.W. Snellmanin kaupplasmatrikkeli tuntee vain Abraham Henrikinpka Neumanin (1763—1845), laivuri, kauppias ja laivanvarustaja, jolla valmonsä perintönä oli osuus tonttiin, joka näyttäisi sijainneen Kaupunginojan varressa, mutta ojan eteläpuolella ja suunnilleen nykyisen Kaupungintalon paikalla. Kauppaseuran historiassaan Snellman lisäksi mainitsee parturin, mestari Henrik Neumanin, joka esiintyi käsityöläisten puolesta 1777. "Peruukintekijä... tekee hyvää työtä" (1783) Mitään varmuutta en siis saanut kirjoista enkä ole kerinnyt kirkonkirjoille... Sattuma tuli kuitenkin sen verran avuksi, että kun selailin Ainolan museon mielenkintoisia valokuvia ja korttikokoelmia, sattui kohdalle kortti, jonka oululainen Hilja C.(ajanus?) oli lähettänyt "Fru Kaptenskan" Ida Neumannille Naantaliin. Toinen kortti samalle kapteenikalle oli Annalta ja Martilta 1908. Jos joskus ehdin, otan selvää kapteenikasta, mutta odotusaikana ovat tiedot ja vihjeet tervetulleita.

Oulun Rantakatu näytteli tavallaan pääosaa em. Oulun-filmissä. Se ansaitsi osakseen tulleen huomion — eivätkö vain olleetkin hienoja esimerkiksi monet lähikuvat näiden uusromanttilian edustajien seinistä, ikkunoihista, ovista ja muista koristeista Rantakatuun pitää palata...

Neumanin nimiä tavatessani satuin huomaamaan merkinnän eräästä ankarasta tulipalosta, joka elokuussa 1777, Limingantullista alkaen, tuhosi rannanpuolen tonttien rakennuksia nykyisen puhelin-yhtiön tontille saakka. Snellman mainitsee, että tuli silloin tuhosi myös Klivelin saarella sijainneet aitat, joita v. 1763 kartan mukaan oli monta. Sensijaan sillä pikku saarella, josta sittemmin tuli Pikkusaari, ei tuolloin ollut lainkaan aitoja. Epäsuorasti johtaan päätelen tästä, että tuonaikaiselle Halkosaarelle, sittemmin Pikkusaari, pystytettiin suolamakasiineja vasta v. 1777 jälkeen. Tämä tässä siksi, että en ole kuullut kenenkään osaavan sanoa, milloin nyt museoalueena säilytettäväksi tarkoitetun ranta-aita-alueen aitat ja makasiinit olisi rakennettu.

Oululaisten arkkitehti, turkulainen ratainsinööri Hugo Neuman. Kirjoittajalla oli yksi vielä komeampi kuva, ystävänsä Kalle Sandmanin kopioima museon luvan jälkeen, mutta — sen vei eräs pikkurouva, mitä kuulemma toiset tytöt eivät ollenkaan ihmettele.

Kuva: Pohjois-Pohjanmaan museon kuvasta kopioinut Karl Sandman